

29048

Plenaire afronding warmtewet, 25 juni 2008.

Inbreng SP

Wetgeving is vaak een zaak van lange adem. Dat geldt ook voor dit initiatiefwetsvoorstel dat inmiddels meer dan vijf jaar geleden werd ingediend. Al die tijd hebben bewoners van stadsverwarmingscomplexen met smart zitten wachten op een fatsoenlijke wettelijke bescherming. De SP-fractie heeft waardering voor de vasthoudendheid van de indiener van het eerste uur, ook al was ons niet altijd even duidelijk waarom zaken zo lang moesten duren als ze geduurd hebben. De lange doorlooptijd heeft uiteindelijk wel geleid tot een aantal verbeteringen, waarbij er een beter evenwicht is ontstaan tussen de bescherming van de afnemers en het bevordering van warmteontwikkeling, waar dat duurzaam en economisch is.

Wat is er nog over?

Allereerst de principiële vraag of de exploitatie van warmtenetten niet in het publieke domein, dus bij de netbeheerders thuis hoort, omdat er sprake is van een natuurlijk monopolie. Dat het warmtenetwerk een natuurlijk monopolie is lijkt me evident. Het inmiddels drie jaar oude amendement Crone/Kortenhorst regelt het publieke eigendom van het net en dat heeft onze steun. Maar is dat geen halve oplossing?

Immers, in tegenstelling tot elektriciteit en gas is er ook bij de levering van warmte sprake van gebonden klanten, die slechts bij één leverancier terecht kunnen. Zijn de indieners dat met me eens en zo ja, waarom trekken ze dan niet als consequentie dat alle activiteiten rond de levering van warmte in het publieke domein thuis horen?

Daarmee kom ik op de prijsregulering.

Het schrappen van de ontheffingsmogelijkheid voor de landelijke maximumprijs is een grote verbetering. Daarnaast is er een rendementsregulering op projectniveau, gebaseerd op het cost plus principe, met ontheffingsmogelijkheid. Wij zijn niet zo gelukkig met de ontheffingsmogelijkheid, die betekent dat klanten toch weer speelbal kunnen worden van ingewikkelde procedures. De heer Zijlstra heeft een amendement op nr.31 ingediend dat de ontheffingsmogelijkheid schrapt, in combinatie met algemene pooling op bedrijfsniveau. Dat heeft als bijkomend voordeel dat alle klanten van een bedrijf eenzelfde warmtetarief gaan betalen.

Wel schrapt het amendement de rapportageverplichting op projectniveau. Wij denken dat het belangrijk is dat er wél op projectniveau gegevens beschikbaar blijven over het economische en milieurendement en suggereren om het derde element uit dit amendement te schrappen.

Daarmee kom ik op de terugwerkende kracht. De indieners hebben ervoor gekozen de terugwerkende kracht in de wet te beperken tot 1 januari 2007. Afnemers die over de periode daarvóór nog geld tegoed denken te hebben kunnen zelf naar de rechter stappen. De SP-fractie ziet ook wel het punt dat er bij een terugwerkende kracht over een lange periode grote administratieve problemen ontstaan. Ook zouden de maximaal redelijke kosten op projectniveau –al dan niet nog gevolgd door pooling- voor ieder jaar afzonderlijk berekend moeten worden.

Ik vraag me wel af waarom er voor een overschrijding van de landelijke maximumprijs, die vrij eenvoudig teruggeïndexeerd kan worden, niet een langere terugwerkende kracht in de wet wordt opgenomen. Als een energieleverancier jarenlang zelfs de landelijke maximumprijs overschreden heeft maakt hij het wel héél bont, dan zou een flinke sanctie toch wel op zijn plaats zijn.

Moet een producent verplicht kunnen worden om restwarmte –eventueel gedeeltelijk- nuttig in te zetten? Wat de SP-fractie betreft wel. Het wetsvoorstel gaat op dit punt naar onze mening niet ver genoeg. Er zou onderscheid gemaakt moeten worden tussen bestaande en nieuwe installaties. Bestaande installaties zijn aan een locatie gebonden en de aanwezigheid of afwezigheid van afnemers van restwarmte op een redelijke afstand kan niet meer beïnvloed worden. Bij nieuwe installaties heeft de initiatiefnemer echter de keuze om de locatie te optimaliseren op de afzet van restwarmte.

In zo'n situatie is het volkomen logisch om eisen te stellen aan het nuttig gebruik van restwarmte en lozing van restwarmte te belasten. Als we straks een paar duizend megawatt aan elektriciteitscentrales op de Maasvlakte gaan bouwen kiezen die producenten willens en wetens voor een locatie waar ze slechts een fractie van hun restwarmte nuttig kwijt kunnen. Ze zouden ook kunnen kiezen voor WKK-installaties in het stedelijk gebied, die hun restwarmte wel volledig kunnen afzetten.

Het is positief dat de initiatiefnemers in hun wetsvoorstel een rechtsbasis hebben opgenomen voor het stellen van eisen aan de lozing van restwarmte. Ze doen dat in artikel 17i wel in heel algemene termen, waarbij de uitwerking geschiedt bij Algemene Maatregel van Bestuur.

Onderschrijven zij mijn stelling dat met name voor nieuwe installaties de locatie-alternatieven een rol dienen te spelen bij de eisen die gesteld

worden aan de nuttige inzet van restwarmte? En vindt de minister van EZ dat ook?

De SP-fractie heeft bij diverse gelegenheden gewezen op het fenomeen dat woningen met stadsverwarming slechter geïsoleerd worden dan woningen met individuele cv. In de jaren zestig gebeurde dat op grond van het argument: die warmte gaat anders toch maar het kanaal in. Toen 30 jaar geleden na de eerste energiecrisis de warmtetarieven snel begonnen te stijgen konden de bewoners de wrange vruchten plukken van deze kortzichtigheid. Inmiddels is er een andere reden voor de ondermaatse isolatie van stadsverwarmingswoningen. De energieprestatiecoëfficiënt in het Bouwbesluit werkt zodanig uit dat bij een gegeven EPC-waarde de isolatiewaarde van de woningschil lager mag zijn als gebruik gemaakt wordt van stadsverwarming. De indieners zijn met ons eens dat dit voor geen meter deugt, maar vinden dat dit niet nu maar bij de herziening van het bouwbesluit geregeld moet worden.

Dat is wat ons betreft acceptabel, als er bij de herziening per 1 januari 2009 geregeld wordt dat de isolatiewaarden van gevel, dak en vloer worden opgetrokken tot een niveau dat zorgt voor de laagste woonlasten, rekening houdend met het verder stijgen van de fossiele energieprijzen. Zijn de indieners en de minister van EZ –namens haar collega van WWI- dat met mij eens?

Een volgende twistpunt is de aansluitverplichting in gebieden waar een warmtenet aangelegd wordt, in combinatie met een aansluitbijdrage die in onderhandeling tussen projectontwikkelaars, gemeenten en warmteleverancier wordt vastgesteld. De indieners zijn van mening dat ontwikkelaars als ze ontevreden zijn over de hoogte van de aansluitbijdrage kunnen wegglopen. Maar dat is in gebieden met een overspannen woningmarkt en een tekort aan bouwlocaties theorie. Daar zullen ontwikkelaars een te hoge aansluitbijdrage gewoon doorbereken aan de koper van de woning, dan wel –indien er met de gemeente een plafondprijs is afgesproken- bezuinigen op de kwaliteit van de woningen. Voor woningcorporaties geldt hetzelfde, met als extra risico dat ze hun aandeel sociale huur op stadsverwarmingslocaties nog verder terugbrengen. Het allerminste dat de wet wat ons betreft zou moeten regelen is een vorm van onafhankelijke geschillenbeslechting in situaties waarbij ontwikkelaars of woningcorporaties bezwaar maken tegen de hoogte van de aansluitbijdrage. Artikel 16a heeft volgens onze indruk echter slechts betrekking op afnemers die al aangesloten zijn, dus niet op andere belanghebbenden. Om deze heb ik een amendement op nr.35 ingediend dat dit regelt.

Een ander amendement op nr.34 formuleert naar mijn mening op een nauwkeuriger manier dan het wetsvoorstel de referentie bij de vergelijking van de kosten op basis van het Niet-Meer-Dan-Anders principe. De indieners kiezen voor de formulering “Gas als energiebron”, het amendement kiest voor “de meest kostenefficiënte individuele warmtebron”.

Omdat de heer Duyvendak niet aan het debat deelneemt wil ik nog een korte toelichting geven op het amendement dat hij –mede namens mij– heeft ingediend. Artikel 21 van het wetsvoorstel beperkt de mogelijkheden voor gemeenten en provincies om de levering van warmte aan regels te binden.

Het is naar onze mening echter belangrijk dat gemeenten wel de beleidsmatige ruimte houden om een gebied aan te wijzen voor de ontwikkeling van een warmtenet en voor dat gebied ook een aansluitplicht te regelen. Het amendement op nr.38 beoogt dit te regelen en mijn indruk is dat het amendement van de heer Boelhouwer een min of meer vergelijkbare aanpak voorstaat.

Daarmee kom ik ter afsluiting op de drie reeds lang geleden door ons ingediende amendementen.

De SP-fractie is tevreden dat de indieners in hun zesde nota van wijziging ons amendement op nummer 18 over de bescherming van kleine ondernemers overgenomen hebben, al hebben ze voor een iets andere technische uitwerking gekozen. Die uitwerking is naar mijn mening een stap vooruit, dus kan ik het amendement op nr.18 van Ewout Irrgang hierbij intrekken. Kleine ondernemers hebben als gebonden klant bij warmtelevering een vergelijkbare onderhandelingspositie als huishoudens. De grens van 100kW lijkt mij redelijk, dat is ongeveer gelijk aan de aansluitwaarde van zes huishoudens. Door de VEMW is aangevoerd dat de betreffende wijziging juist een stap achterwaarts is, omdat midden- en grootverbruikers niet meer onder de wet vallen. Kunnen de indieners aangeven welke opties deze categorieën verbruikers ter beschikking staan als de onderhandelingen met een warmteleverancier geen bevredigend resultaat opleveren?

De belangrijkste beschermingsconstructie voor de afnemers die het wetsvoorstel regelt is de invoering van een maximumprijs, die gebaseerd is op de kosten die afnemers zouden maken indien hun warmte werd opgewekt met een moderne cv-ketel. De berekeningsmethode voor die maximumprijs wordt uitgewerkt bij algemene maatregel van bestuur. Op dat cruciale onderdeel van de wet is terecht voorhang van toepassing.

Ook is geregeld dat de regering over de ontwerp-AMvB advies vraagt bij onafhankelijk deskundigen en daarna representatieve organisaties in de gelegenheid stelt om hun zienswijze te geven over het ontwerp. Naar de mening van de SP-fractie is er geen reden om die zienswijze pas te vragen nádat de deskundigen hun advies hebben uitgebracht. Door deze trajecten parallel te schakelen kan tijd worden gewonnen. Bovendien denken wij dat de consumentenorganisaties gebaat zijn bij de mogelijkheid om in een zo vroeg mogelijk stadium hun mening te geven over de ontwerp AMvB. Het amendement Irrgang op nr.17 regelt deze wijziging.

In de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet is door de Kamer bij amendement een verbeterde bescherming van huishoudens tegen de afsluiting van energie in de wintermaanden geregeld. Energiebedrijven moeten een goed preventief beleid hebben om betalingsachterstanden te voorkomen en bij het ontstaan van betalingsachterstand waar mogelijk mee te werken aan schuldsanering. Mijn amendement op nr.21 regelt dat ook voor de levering van warmte een vergelijkbare wettelijke bescherming geregeld wordt.